Näringsutskottets betänkande

1981/82:15

över motion om ökad tillverkning av lantbruksmaskiner

Ärendet

I motion 1980/81:644 av Ingemar Hallenius m. fl. (c) hemställs att riksdagen uttalar att åtgärder [bör] vidtas för att stimulera tillverkningen av svenska lantbruksmaskiner.

Motiveringen för motionsyrkandet finns i motion 1980/81:643 om lokaliseringspolitiska åtgärder i Skaraborgs län. Denna motion har behandlats av arbetsmarknadsutskottet i betänkandet AU 1980/81:23.

Motionen

Minskad lönsamhet och ett högt ränteläge har, säger motionärerna, medfört en neddragning av jordbrukets investeringar. Detta har skapat problem för lantbruksmaskinföretagen i länet. Samtidigt har importen av lantbruksmaskiner ökat. Motionärerna vill att produktutvecklingen inom lantbruksmaskinområdet skall stödjas med specialdestinerade medel. Utvecklingsfonden i Skaraborgs län har gjort en inventering av tänkbara projekt inom området. Detta arbete skall följas upp genom produktutvecklingslån, rådgivning och kontaktförmedling m. m. I motionen hävdas att villkoren för produktutvecklingslånen måste förbättras om dessa lån skall kunna stimulera utvecklingen av lantbruksmaskiner.

Uppgifter i anslutning till motionen

Några uppgifter om lantbruksmaskinindustrin

Produktionen av lantbruksmaskiner uppgick år 1979, mätt med förädlingsvärdet, till 1,2 miljarder kronor. Antalet sysselsatta inom branschen var samma år ca 8 000.

Den genomsnittliga företagsstorleken i denna bransch är något lägre än inom maskinindustrin i dess helhet. Även om det sålunda finns ett betydande antal små företag inom branschen förekommer dock också stora produktionsenheter. Bland dessa kan nämnas i första hand Alfa Laval AB, som tillverkar bl. a. system för mjölkning och separatorer, och därutöver AB Överums Bruk, en av Europas största tillverkare av plogar, och Volvo BM AB, Sveriges enda tillverkare av traktorer. Volvo BM har inlett ett samarbete med det finska företaget Valmet Traktor AB innebärande att

tillverkning av traktorer kommer att ske i Finland men med en betydande andel svensktillverkade komponenter.

Bestämmelser om produktutvecklingslån

Produktutvecklingslån är en form av det statliga kreditstöd som förmedlas av de regionala utvecklingsfonderna. Bestämmelser om dessa lån finns i förordningen (1978:506) om statligt kreditstöd genom regional utvecklingsfond (omtryckt 1980:124, ändrad 1981:649). Produktutvecklingslån lämnas för att stödja dels utveckling och marknadsföring av nya produkter, processer eller system för industriell produktion, dels marknadsföring av tidigare utvecklade produkter, processer eller system av sådant slag.

Fr. o. m. den 1 juli 1981 gäller följande bestämmelser om produktutvecklingslån. Lånebeloppet för en och samma låntagare får uppgå till högst 3 milj. kr. Innan lån överstigande en miljon kronor beviljas, skall samråd ske med styrelsen för teknisk utveckling. Produktutvecklingslån får beviljas till högst 50 % av den beräknade kostnaden för det projekt som lånet avser. Om det finns synnerliga skäl får lån beviljas till ett belopp som motsvarar högst 65 % av den beräknade kostnaden. Lånetid, återbetalningsvillkor och övriga villkor bestäms då lånet beviljas med hänsyn till projektets risk och beräknade ekonomiska utfall. Anstånd med räntebetalning får lämnas. Lånegaranti får lämnas för lån i bank, kreditaktiebolag eller annan kreditinrättning som fonden godkänner.

I jämförelse med tidigare bestämmelser innebär detta bl. a. att krav på riskpremie har utgått och att beloppsgränsen för lån utan samråd med styrelsen för teknisk utveckling har höjts från 500 000 kr. till 1 milj. kr.

Speciella åtgärder för att stimulera tillverkningen av svenska lantbruksmaskiner

I september 1981 påbörjade statens industriverk en utredning om framtidsutsikterna för den industri som levererar utrustning till de svenska basnäringarna. En förstudie inom detta område beräknas föreligga under våren 1982. En viktig delbransch som behandlas inom ramen för detta utredningsarbete är lantbruksmaskinindustrin.

Parallellt med utredningsarbetet arrangerar industriverkets industriavdelning branschkonferenser speciellt avsedda för de mindre företagen inom lantbruksmaskinområdet. Avsikten med dessa konferenser är att utifrån en ingående information om marknads- och produktutvecklingen tillsammans med företagen analysera olika tänkbara utvecklingsstrategier.

Utskottet

Riksdagen bör, föreslås det i motion 1980/81:644 (c), vidta åtgärder för att stimulera tillverkningen av lantbruksmaskiner. Motionärerna kräver bl. a. att villkoren för produktutvecklingslån – en kreditform som administreras av de regionala utvecklingsfonderna – skall förbättras.

Utskottet har i det föregående redogjort för de nya bestämmelser som gäller för produktutvecklingslånen fr. o. m. den 1 juli 1981. De ändringar i bestämmelserna som har vidtagits innebär bl. a. att det tidigare kravet på riskpremie har utgått och att beloppsgränsen för beviljande av lån utan samråd med styrelsen för teknisk utveckling har höjts från 500 000 kr. till 1 milj. kr.

Utskottet har inhämtat att statens industriverk genomför branschkonferenser avsedda speciellt för de mindre företagen inom lantbruksmaskinområdet. Ändamålet med dessa är att man till stöd för företagens fortsatta arbete skall analysera och diskutera marknads- och produktutvecklingen.

Mot här angiven bakgrund anser utskottet att motionärernas syfte – att tillverkningen av lantbruksmaskiner skall stimuleras – i huvudsak är tillgodosett. Utskottet avstyrker därför motionen.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motion 1980/81:644.

Stockholm den 8 december 1981

På näringsutskottets vägnar
INGVAR SVANBERG

Närvarande: Ingvar Svanberg (s), Johan Olsson (c), Erik Hovhammar (m), Hugo Bengtsson (s), Sven Andersson (fp), Nils Erik Wååg (s), Margaretha af Ugglas (m), Lilly Hansson (s), Birgitta Hambraeus (c), Tage Adolfsson (m), Lennart Pettersson (s), Bengt Sjönell (c), Wivi-Anne Radesjö (s), Christer Eirefelt (fp) och Birgitta Johansson (s).

GOTAB 70014 Stockholm 1981